

ארגון נכי צה"ל

ועדת גורן

ינואר 2010

התייחסות משהב"ט

- **אגף השיקום נוטל על עצמו הן את תפקיד המחוקק והן את המוציא לפועל**
- **משהב"ט צריך ליישם את החוק (נכה צה"ל – חייל הנפגע בשירותו, עקב שירותו, בחבלה, מחלה, החמרת מחלה)**
- **אגף השיקום מציג נתונים לא מדויקים ושונים בפורומים שונים**

חלוקה לקטגוריות

- לוחם , פציעה מבצעית
- תומכי לחימה
- תפקיד משמעותי (מהו?)
- על המדינה מוטלת אחריות מוחלטת על כל נפגע בשירות ובמהלך השירות

השמה לעבודה

- יש נטל כספי על משהב"ט עקב אי השמת נכים בעבודה
- אנ"צ במטרה להוריד את הנטל ממהב"ט, פנה ללשכות התעסוקה, בראשותו של מר יוסי פרחי, לגרום להשמתם של נכים בעבודה שכירה או עצמאית. עפ"י נתונים של משרד התמ"ת הם גורמים להשמה של כ- 12000 איש בחודש
- משהב"ט - 12 איש בשנה! ודבר זה מתבצע באמצעות חברות השמה, המתוגמלים ממהב"ט

ייעול וחסכון באגף השיקום

- מהו מספר האנשים שלא יוכרו על מנת שאגף השיקום יוכל לתפקד כראוי?
- אי טיפול בנכים בעלי נכות של 10%-19% - 24,000
- אי טיפול במשפחות שכולות במסגרת האגף
- תקציבים נוספים
- תקנים נוספים
- פיצול לשני אגפים
- אי יישום המלצות דוח ורדי

התייחסות לנאמר ע"י מנכ"ל משהב"ט

- 10% מקבילות חיילים (חובה, קבע, מילואים) הם בנושאים רפואיים ועומד על 1,214 פניות בשנה
- מה אחוז החיילים שהוכרו כנכי צה"ל מכלל פניות אלו עקב אי טיפול הולם?
- מה יהיה מעמדו של נפגע אשר עקב טיפול רפואי חלה החמרה במצבו הרפואי?
- (נפצע בפגיעה פיזית, קיבל עירוני דם שגרם לפגיעה בכבד.)
- הכרה במשפחה שכולה,
- נפטר עקב נכותו – הכרה כאלמנת צה"ל לצורך תגמולים בלבד ללא הטבות

סגן ראש אגף – מר ישראל שרון

נפגעי תאונות דרכים

טוען שנכים 10%-19% מיצו את זכויותיהם (24,000 נכים) .

■ להלן מספר שאלות:

1. ירדו 24,000 נכים מתוך 50,000 נשארו כ- 30,000 לטפל
 2. כמה מתוכם של 24000 אלו נפגעו בתאונות דרכים?
- כל מספר שיהיה, **מומן ע"י חברות הביטוח** . מה גורל הכספים הללו שקיבל משהב"ט? כספים אלו נמצאים ברשותם !
3. כמה מתוך 30,000 הנותרים, נפגעו בתאונת דרכים ? כספים אלו נמצאים במשהב"ט! **אלה אינם מהווים נטל על המערכת.**
 4. עפ"י נתונים שהוצגו ע"י ראש אגף השיקום, מדובר על 10,716 נפגעי תאונות דרכים ואחרות. ועל פי נתוני מנכ"ל משהב"ט בפני הוועדה מדובר ב- 20,000 נפגעים מסוג זה.

סגן ראש אגף – מר ישראל שרון

תפקיד אגף השיקום

מתן טיפול רפואי לנכים –
בפועל – אין טיפול רפואי, העברה לרופא
הגדרה לגבי אחוזי הנכים - 10%-19% זכאים לתגמול נכות
ללא הטבות.
20% ומעלה זכאים גם לטיפול רפואי

■ עד 28% קל, מ- 29% קשה
האם נכה 28% נחשב נכה קל?
הכרה לפי החמרה

מר שי בכר – אחראי על התקציבים

- מימוש החלטה סעיף 14' – נכים שהוכרו לפני 96 – צריך שיוצאו מהמערכת.
- אנ"צ התריע שאינם ממשים את החוק
- אינם מבצעים תקנות וחוקים
- ביטלו תגמ"ים

ייחודיות חוק הנכים

■ חוק הנכים אינו הסדר סוציאלי הדומה לחוק ביטוח לאומי

■ "חוק הנכים מבקש, אם-כן, לממש את החובה המוסרית של המדינה לדאוג לחייליה אשר נלחמו לשם הגנתה וביטחונה ולגמול להם על הקורבן שהקריבו למען הכלל. דבר המחוקק, הנמנע מלסייג מתן תגמולים לפיו במבחן של תושבות, מורה אותנו כי חובה זו, אחת היא, והיא נוצרת ומתגבשת עם הפציעה ו"הולכת" עם הנכה באשר יפנה. תכליתו של החוק אינה רק להעניק לנכה ביטחון סוציאלי, אלא גם לבטא את מחויבותה של המדינה ואת אחריותה כלפי מי שחירף נפשו במלחמה על ביטחונה, ושב חבול משדה הקרב.." (מדינת ישראל נ' יוסי נאמן)

■ "... חוק הנכים הוא מיוחד במינו. הוא מבוסס על ההכרה בחובתה ובאחריותה של החברה כולה כלפי חיילים שנפגעו עקב שירותם הצבאי, שירות שהוטל עליהם על ידי המדינה, ולמען המשך קיומה וביטחונה (...). הוא שונה מחוקי נכים אחרים ומהסדרים סוציאליים אחרים של תמיכה בנכים. אלה מבוססים על נזקקות כלכלית. לעומת זאת, חוק הנכים מבוסס על חוב שהמדינה חבה למי שנפגע בשירותה." (הנשיא ברק בעניין דוקטורי)

מורשת בן גוריון - חבלה, מחלה, החמרת מחלה

- בחוק הנכים נקבעה הכרה גם על מחלה עקב השירות שלא קשורה לקרבות או לפעילות מבצעית
- "נכה" פירושו – חייל משוחרר שלקה בנכות כתוצאה ממחלה שחלה בה, או מחבלה שנחבל, בתקופת שירותו.."
- "החמרת מחלה" – תיקון מיולי 1950 - יוכר גם מי שמחלתו הוחמרה עקב השירות, קרי מי שהתגייס עם מחלה קיימת שהחמירה בעת שירותו, וזאת סביר שבלי קשר לפעילות מבצעית דווקא.

שוויון בחובה להתגייס ובזכות לטיפול - צבא העם

- חוק הנכים הוחק יחד עם חוק שירות ביטחון
- "מקום שמדובר באוכלוסיית נכים שפגיעתם נגרמה בשירות הצבא ועקב השירות, מקבל עקרון השוויון משקל ומשמעות-יתר. חוק שירות בטחון התקבל בו-זמנית עם חוק הנכים, ושני מעשי חקיקה אלה שואבים את כוחם מתפיסת היסוד לפיה צבא הגנה לישראל הוא צבא העם." (פרוקצ'יה בפרשת דוקטורי)
- יסוד השוויון המאפיין את השירות בצה"ל מתאפיין קודם לכל בהחלת עקרון השוויון בביצוע החובה הלאומית. אולם הפן האחר שלו משתקף בהחלת ערך השוויון בדרך בהענקת הזכויות הנובעות מביצוע החובה הלאומית, ובכללן זכויות הניתנות לאלה שנפגעו בשירות הצבאי ובעטיו.

פגיעה עקב השירות

- אפיון הקשר הסיבתי בבתי המשפט
- עקרונות מאוזנים והדיפת תביעות לא מוצדקות
- "ושוב אנו נדרשים לפרש את הביטוי 'עקב שירותו' השופט ש"ז חשין 1957
- "והצופן לפענוח החידה לא נמצא לנו... ממשיכים אנו לסוב את ה"עקב שירותו" כבימים עברו. מאז פרשת איזנמן נדרש בית- המשפט העליון עשרות פעמים לפירושו של הביטוי "עקב שירותו" שבסעיף 1 לחוק התגמולים בגלגוליו השונים.. דנו ושקלנו וביררנו והעמקנו, אך נוסחת-הקסם לא נמצאה לנו. השופט מ. חשין 2002

חוק הנכים ושיקולי חיסכון

- יעדי הועדה "במטרה להביא לייעול וחיסכון במערכת השיקום"
- הממשלה לא כללה יעד ערכי, חברתי ותרבותי
- שינוי חברתי משמעותי, פגיעה ביחסי חברה-צבא
- "שיקולים כלכליים, שיש בכוחם להשפיע על היקף הזכאות על פי המערכות הסוציאליות הרגילות, אין זה מן הראוי כי ישפיעו על זכאותם של נכים עקב שירותם הצבאי." (ברק, פרשת דוקטורי)

מדוח ועדת ברודט

- "צה"ל, אשר במשך שנים רבות נהנה מהסכמה לאומית רחבה ומוצקה, חש בשינויים ביחס הציבור אליו בתקופה האחרונה. השנים האחרונות מתאפיינות בשינויים ערכיים של החברה האזרחית הישראלית לגבי הממשלה ובכלל זה גם לגבי הצבא. .."
- "הוועדה רואה לנכון להדגיש בפני הממשלה שיש לפעול לתיקון המצב ביחסי צבא-חברה, אשר הביא להחלשה של הדימוי בעוצמה של צה"ל, אשר מקרינה גם החוצה. כעוצמה מתערערת, ולפעול לאיחוי הסדקים ולהשבת האמון שבין החברה והצבא ..."

כמות התביעות להכרה

■ מאות אלפי אנשים במנגנוני בטחון

■ 5000 תביעות בשנה – כ 3000 מתקבלות

■ ערעורים מתקבלים – 22%-31%

חיילים בחופשה

- תביעות שיבוב מחברות הביטוח – החזר מלא
"זכאית המדינה להיות מפוצה בעד תשלומים אלה ובעד
כל תשלום אחר שהיא עלולה להתחייב בו"
- בדיקה חוזרת לעדכון דרגת הנכות בכל עת
- נהיגה בגילופין – התנהגות רעה וחמורה

התנהגות רעה וחמורה

■ הדיפת תביעות לא מוצדקות - מקרים קיצוניים ממלא לא מוכרים

■ ניסיונות התאבדות, פגיעה עצמית, מעשי קונדס, נסיעה ללא רישיון נהיגה

מחלות

- נתונים סותרים בפני פורומים שונים
- 38% מסך הנכים הם בשל מחלות ?
- משנת 1984 - ללא מלחמת לבנון הראשונה
- בפני ועדת חסון רק 18% אוזניים
- כל יתר המחלות 21%

דרישת הוכחה גבוהה במיוחד

- אסכולה רפואית - קונסנזוס רפואי מלא בספרי לימוד
"כדי שדעה תגיע למעמד של אסכולה, צריך שהיא תהיה מקובלת כדעה מבוססת במרכזים רפואיים חשובים, או על דעת מומחים מוכרים בעולם, ואף תוצג כדעה מבוססת בספרי לימוד חדשים בעלי מעמד מקצועי מכובד." (קלדג')
- "מתקבל מאוד על הדעת"
- מחלות לא מוכרות למעט מקרים נדירים
 - סכרת סוג 2
 - קרון
 - יתר לחץ דם
- שירות ארוך וקצר

ייחודיות השירות

- נדרש אירוע קשר למיוחדות והייחודיות של השירות
- "ההלכה ... מקפידה לבחון אם אכן השירות בצבא – אם תרצו:
ייחודיות השירות בצבא ומיוחדותו – הוא שהביא בפועל
לפריצתה של המחלה"
- "...המחלה לא פרצה בעקבות מקרה טראומטי או בשל 'צבאיות'
השירות בצבא" (חשין).

מחלות קונסטיטוציונליות / רדומות

■ אירוע טראומטי שגרם להתפרצות המחלה

■ מחלות קונסטיטוציונליות / רדומות - צריך להיות קשר לשירות, השירות היווה טריגר לפריצתן

■ פסוריאזיס

■ עמוד שדרה

■ אפילפסיה

■ מחלות נפש

■ סכרת סוג 1

העדר טיפול רפואי הולם

- חובה להסתייע ברופא צבאי
- הרופא הצבאי מחוייב למערכת
- פניות בענייני רפואה לנקח"ל - 1,214 בשנה

קביעת אחוזי נכות

ביקורת רבה על ועדות רפואיות העדר ביקורת שיפוטית על קביעות רפואיות

"קצרה היריעה מלפרט את עינויי הדין והנפש אשר עוברים על מערער זה, והנני מצרה מאוד על התעלמותה הסיסטמית של הוועדה מפסקי דין, הן של בית המשפט המחוזי והן של בית המשפט העליון. הנני מציינת בצער רב כי הוועדה הרפואית טרם הפנימה כי תפקדיה הינו לקבוע נכויות של נכים תוך ביצוע פסקי דין של בית המשפט, אף אם אינם לטעמה, או שאינם סבורים כי מדובר בפסקי דין שגויים. לאחרונה הנני עדה למצב מטריד ביותר על פיו רופאי הוועדה מתעלמים מפסקי הדין של בית המשפט משום שהם סבורים שפסקי הדין אינם עולים בקנה אחד עם דעתם הרפואית של רופאי הוועדה, אולם משיקולים השמורים עימם, קצין התגמולים אינו מערער על פסקי הדין של בית המשפט, ואילו רופאי הוועדה מתעלמים מפסקי הדין תוך ביזויים של הנכים ושל בית המשפט. מצב זה הינו בלתי אפשרי, ולא ניתן להמשיך בו"

חוק הנכים שונה מהסדר הביטוח הלאומי

"חוק הנכים נבנה על בסיס השתייכות קבוצתית של נפגעים משירות צבאי והוא אינו מותנה במבחן של אמצעים או בקיומו של ביטוח סוציאלי. הוא בנוי על תפיסה פיצויית מובהקת. הוא הניע תהליך שסביבו נחקקה מסגרת שלמה של חוקי נכים הבנויים על בסיס אותו עיקרון - נכי משטרה, נכי פעולות המחתרות בתקופת המנדט ומלחמת העולם, נכי רדיפות הנאצים, ונפגעי פעולות טרור. הסדר הגמלאות של נכי הצבא מבוסס על תפיסה כי השירות הצבאי הינו חובה אזרחית כללית וחיונית, המכרעת לקיום המדינה. לכן, מי שנפגע במהלך ההגנה על המדינה, ראוי לתמיכה מלאה של המדינה."